The Great Transition

23 maart 2012, Amsterdam

Platform Duurzame en Solidaire Economie

Martijn van der Linden

Platform DSE

Missie

Een stabiele, gelijkwaardige en rechtvaardige samenleving tot stand brengen waar het menselijk gebruik van natuurlijke hulpbronnen en het natuurlijk vermogen van de aarde in balans zijn.

Ambitie

De transitie naar een sociaal ecologisch tijdperk ondersteunen en versnellen.

Strategie

Meer mensen bij The Great Transition betrekken en bestaande duurzame en solidaire initiatieven aan elkaar koppelen en opschalen.

“Het systeem”

Na tweede wereldoorlog is het kapitalistisch, neoliberaal model gebruikt voor wederopbouw, vrede en stabiliteit.

Welvaart uitgedrukt in de groei van BNP.

Materiële groei als identiteit.

Wat zijn vandaag de dag de effecten van dit model en is dit model duurzaam genoeg voor de toekomst??

Resultaat: groei wereld BNP

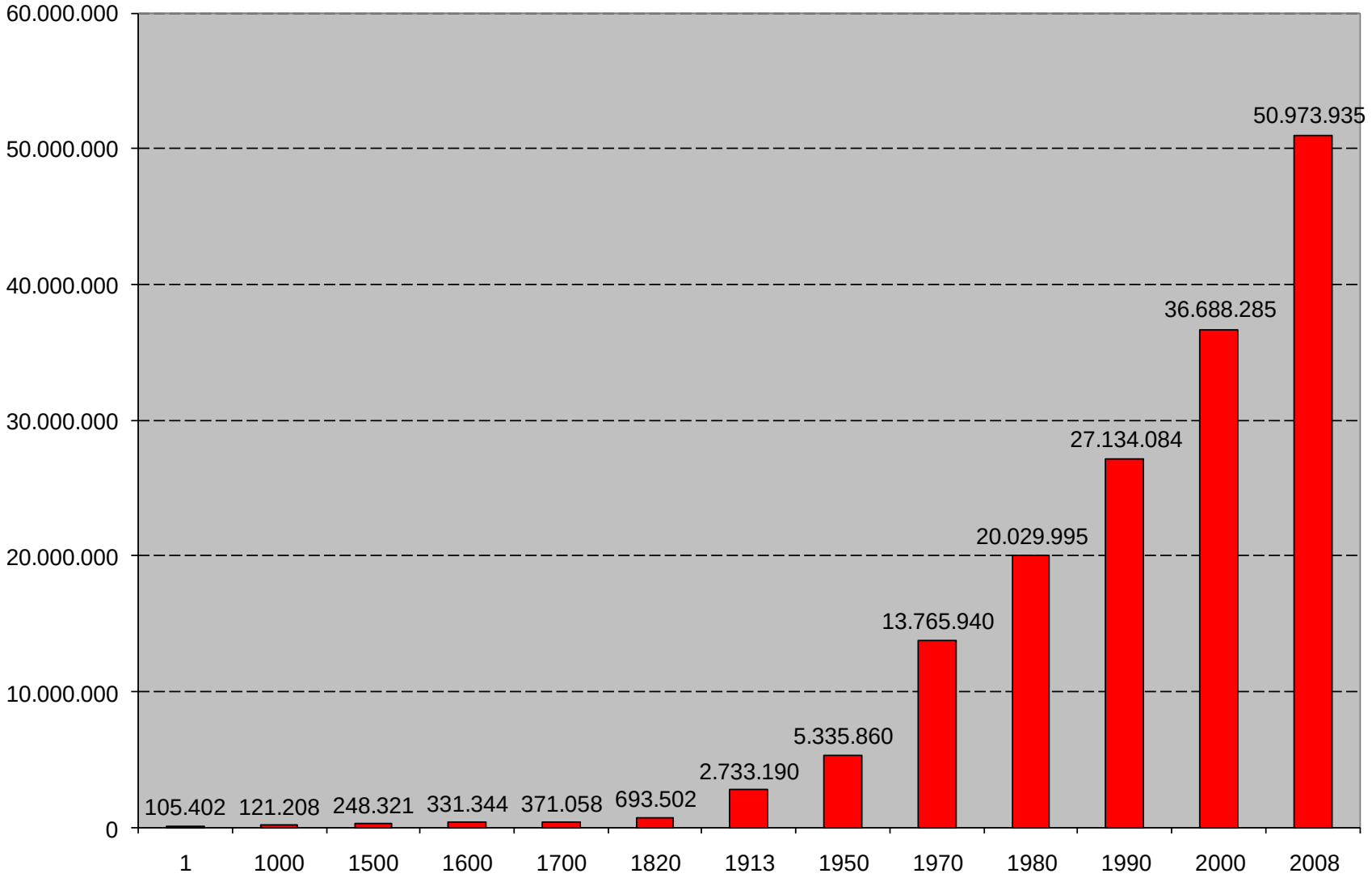

Resultaat

Peak oil, peak gas, peak uranium, peak coal, luchtvervuiling, peak fosfor, landvervuiling, bodemerosie, ontbossing, verzilting, watervervuiling, uitputting, verspreiding van giffen, afval, afname van biodiversiteit, klimaatverandering, CO2, instorten van ecosystemen, vernietiging van de natuurlijke habitat, uitputting, overbejaging, overbevissing, voedselcrisis inkomensongelijkheid, politieke crisis, armoede, honger, uitbuiting, werkloosheid, sloppenwijken, slavernij, kinderarbeid, vrouwenhandel, bevolkingsgroei, onnodige zwangerschappen, AIDS, analfabetisme, vluchtelingen, oorlog, conflicten, corruptie, nucleaire wapens, bubbles, schulden, etc.

Systeem met waarden “vrijheid” en “gelijkheid” heeft als resultaat overheersing, uitputting en instabiliteit....

It’s time for the Great Transition!

Naar duurzaamheid

Huidige Tijdperk

Onduurzaamheid

Onrechtvaardige verdeling

Overshoot

Ecologische voetafdruk > biocapaciteit

Relatieve ontkoppeling

Afname biodiversiteit

Fossiele brandstoffen

Lineaire processen

Sociaal ecologisch tijdperk

Duurzaamheid

Fair Earth Share

Quotering

Ecologische voetafdruk ≤ biocapaciteit

Absolute ontkoppeling

Bioneutraliteit

Vernieuwbare energiebronnen

Cyclisch processen (C2C)

Naar solidariteit

Huidige Tijdperk

Asociaal

Eigenbelang – Individualisme

Overheersing en instabiliteit

Centralisatie van macht

Constant gevoel van schaarste

Onzekerheid & Crises

Competitie

Sociale monocultuur

60-urige werkweek en werkloosheid

36-urige werkweek (gemiddeld)

Passief burgerschap

Gekozen aristocratie

Consumentisme

Sociaal ecologisch tijdperk

Solidariteit

Ubuntu

Vrede en stabiliteit

Einde overheersing/ uitbuiting

Genoeg voor iedereen

Bestaanszekerheid & Veiligheid

Samenwerking

Diversiteit

Werk delen

21-urige werkweek

Actief burgerschap/ kritische burger en consument

(Directe) democratie

Welzijn

Naar een duurzaam en solidair financieel economisch systeem

Huidige Tijdperk

Financieel / Economisch

Focus op economische groei

Groeidwang

Geld is doel

Geldefficiency

Illusie, mythen en manipulatie

Afvaleconomie

Schaalvergroting

Extreem ongelijke inkomens

Mondialisering

Sociaal ecologisch tijdperk

Financieel/ Economisch

Focus op welzijn

Ontspanning en continuïteit

Geld is middel of ander ruilmiddel

Ecologische efficiency (materiaal)

Feiten en transparantie

Kringloopeconomie

Optimale schaal

Aardedividend en maximum vermogen

Regionalisering / Think global, act local

Dogma's huidig systeem

Economische groei

Rendement

Geldcreatie

Rente

Economische groei

Dilemma of Growth
Groei is onduurzaam <-> Degrowth is onstabiel
(Jackson, 2010)

Olieprijzen bovengrens aan economische groei
Onzichtbare vuist

Wat is substituut voor olie?

Het geloof dat we in de toekomst meer te besteden zullen hebben dan nu blijft bestaan....

Rendement - Aandeelhouderswaarde

Geld wordt doel

Constant streven naar meer winst

Kosten verlagen

Kosten externaliseren

Opbrengsten vergroten

Meer marketing

Nieuwe producten

Multinationals voeren altijd deze strategie....

Rendement - Aandeelhouderswaarde

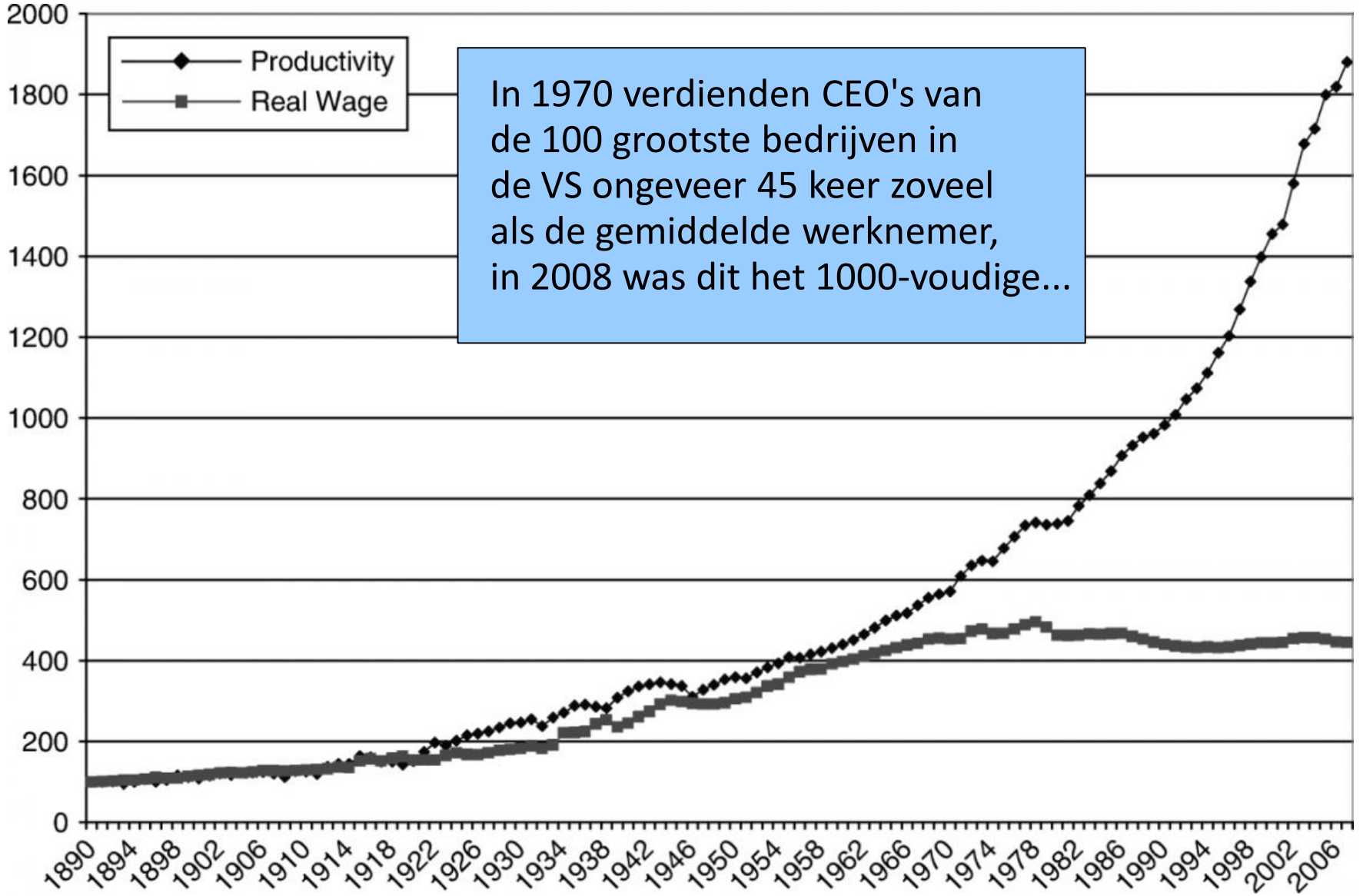

Bron: Richard Wolff/ BLS/ NY Times 4 sept 2011

Waarom productiviteit?

Verwachting voor 21e eeuw:
nog maar 2 dagen per week werken.
John Maynard Keynes (1930)

Verwachting voor de 21e eeuw:
20 uur per week werken, wat moet de mens doen?
Bertrand Russell (1932)

Resultaat

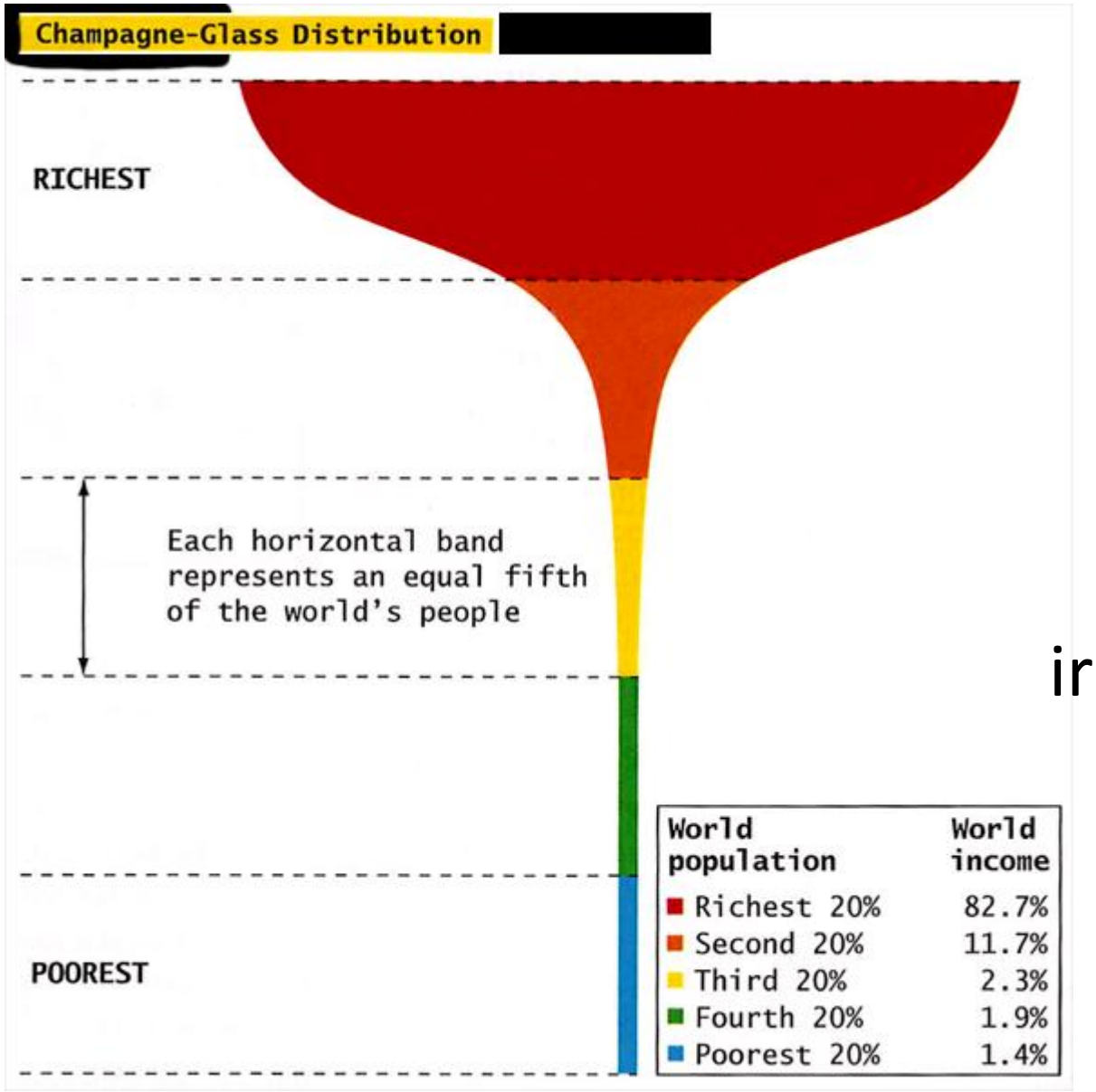

Maakt een systeem
dat zo veel mensen
irrelevant
en overbodig
maakt zichzelf niet
irrelevant en overbodig?
(Zizek)

Rendement - Investeren

Twee vormen van investeren:

Het delen in de opbrengsten van een winstgevende onderneming.
Waarde toevoegen.

Het profiteren van een verwachte waardestijging.
Geld wordt speculatiemiddel.

Aristoteles (de Republica)

Economie

De kunst om in het onderhoud te voorzien.
Verkrijgen van goederen en diensten die nodig zijn om te overleven
of nuttig zijn voor de staat.
Gebruikswaarde
Begrensd

Chremastiek

De circulatie is de bron van rijkdom.
Geld is begin en einde van ruil.
Onbegrensd
Doel is absolute verrijking.

Probleem : Grijpen in elkaar.
Verwarring
Sommigen zien het instandhouden en vermeerderen van het geld tot in het oneindige
als uiteindelijke doel van de economie.

Moraal en making money

Greg Smith, voormalig hoofd derivatenafdeling Goldman Sachs (NY Times, 14 maart 2012)

"I believe I have worked here long enough to understand the trajectory of its culture, its people and its identity. **And I can honestly say that the environment now is as toxic and destructive as I have ever seen it."**

To put the problem in the simplest terms, the interests of the client continue to be sidelined in the way the firm operates and thinks about making money. Goldman Sachs is one of the world's largest and most important investment banks and it is too integral to global finance to continue to act this way. The firm has veered so far from the place I joined right out of college that I can no longer in good conscience say that I identify with what it stands for.'

I attend derivatives sales meetings where not one single minute is spent asking questions about how we can help clients. It's purely about how we can make the most possible money off of them.

I hope this can be a wake-up call to the board of directors. Make the client the focal point of your business again. Without clients you will not make money. In fact, you will not exist. **Weed out the morally bankrupt people, no matter how much money they make for the firm.**

And get the culture right again, so people want to work here for the right reasons. People who care only about making money will not sustain this firm — or the trust of its clients — for very much longer."

Rendement - Day trading

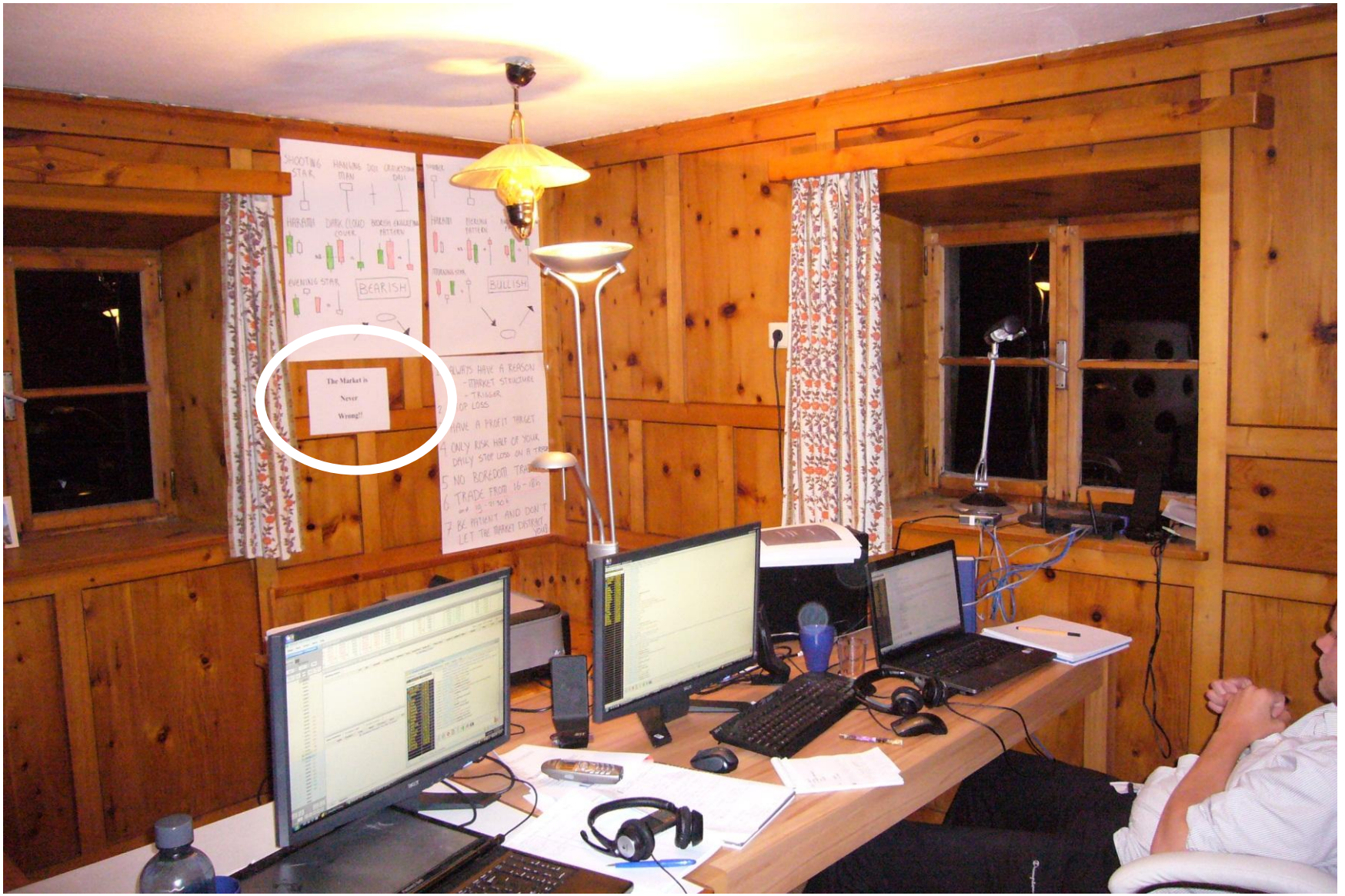

Speculeren: E-mini S&P 500

Op een Oostenrijkse Alp handelen 2 Nederlanders voor een UK based company op de beurs in NY.

De wereld biedt veel mogelijkheden...

The Market is Never Wrong!!

Speculeren: E-mini S&P 500

Groot filosofisch statement

Het geloof in de markt

Economie = filosofie

“Economie is de wetenschap van de wijsheid van het eeuwige tekort.”
A. Heertje

Wiskundige formules.
Geen zichzelf corrigerende methodologie.
Geen falsifiseerbare hypotheses.

Financiële markten zijn in feite meningen.
Of zelfs meningen over de meningen van andere mensen.

Marktdenken treedt steeds meer gebieden binnen.

Dagelijks 4.000 miljard dollar verhandeld,
slechts 2% heeft te maken met reële economie.

We hebben een nieuwe filosofie nodig.

Geldcreatie

Geld = Schuld

Door commerciële banken

Op grond van het vertrouwen dat de debiteur terugbetaalt.

“By far the largest role in creating broad money is played by the banking sector… When banks make loans they create additional deposits for those that have borrowed.”

Bank of England 2007

Geldcreatie

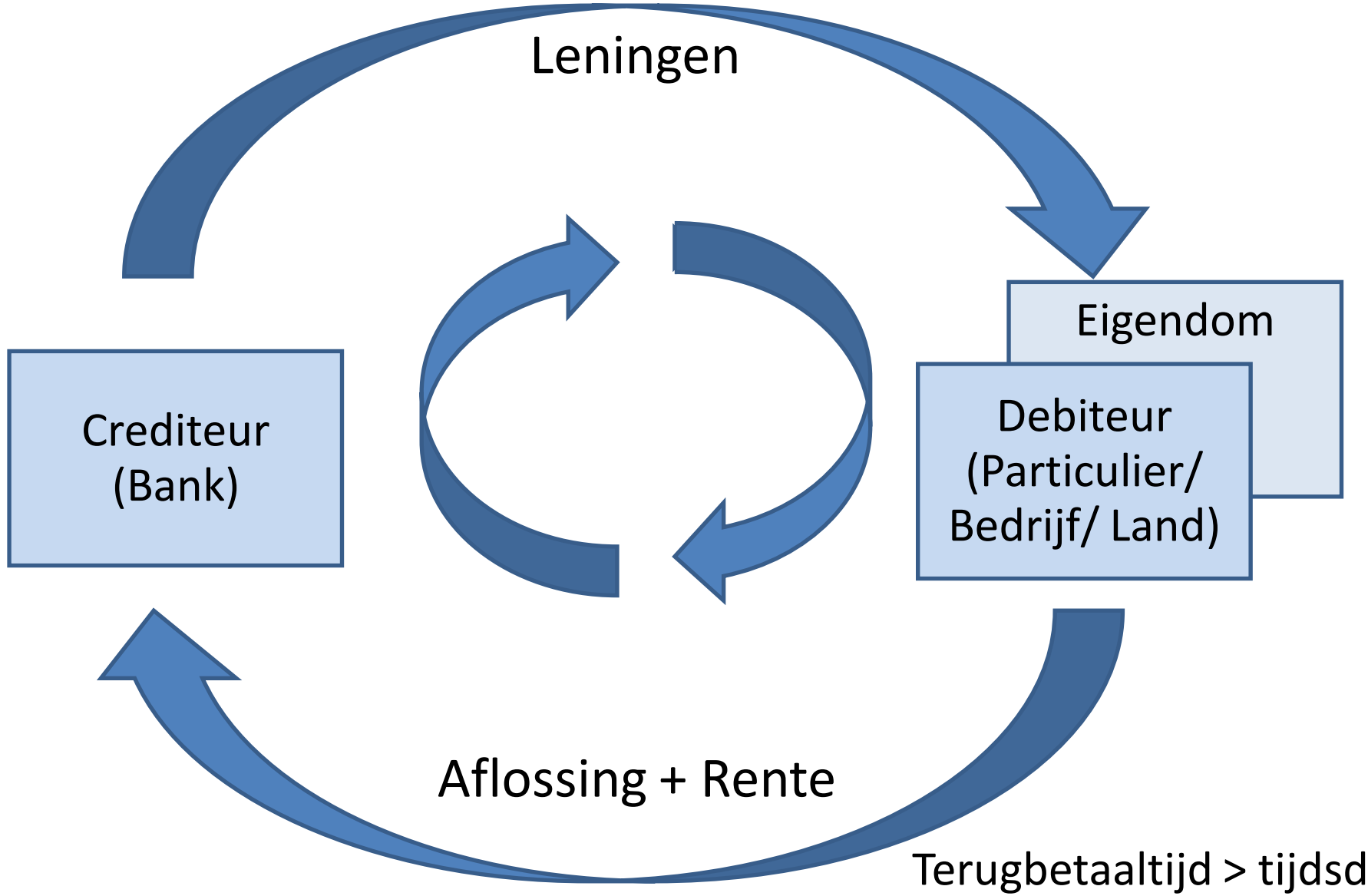

Terugbetaaltijd > tijdsdruk

Geldcreatie

Geen controle op hoeveelheid geld en kwalitatieve allocatie.

Staat als verzekering.

Veel geld uitgegeven om 'vertrouwen' in markten te herstellen.

Niet om concrete problemen op te lossen.

Geldcreatie

In 1982 kwam 5% van alle winsten in VS van financiële bedrijven, in 2007 41%.

Geldcreatie is winstgevend.

Financiële sector steeds groter onderdeel van de economie.

Rente

Lening = Hoofdsom + Rente

Banken creëren hoofdsommen, niet de rente.

Er is nooit genoeg geld om alle hoofdsommen en rente te betalen.

In het geval van degrowth en geen systeemwijziging > constant crisis.

Meer geld, meer rijkdom

10 miljoen individuen met meer dan $1.000.000 aan te investeren activa.

0,14% van de wereldbevolking kan $39.000.000.000.000 investeren. Meer dan het opgetelde BBP van 9 rijkste landen.

(Bron: World Wealth Report van Meryll Linch en Capgemini 2010)

Zijn er voldoende natuurlijke hulpbronnen om in alle monetaire aanspraken te voldoen?

Meer geld, meer schuld

National debt G20 advanced economies:
In 2007: 78% of GDP
In 2009: 97% of GDP
In 2015: 115% of GDP

(Source: IMF 2010)

By 1990 the total debt of consumers, businesses, government and the financial sector in western economies was between 120% and 200% of GDP. In 2010, total debt has grown to between 240% and 450% of GDP.

(Source: McKinsey Global Institute 2010)

Meer geld, meer rente

In Duitsland betaalt inmiddels 80% van de mensen twee keer zoveel rente dan zij ontvangen, 10% ontvangt iets meer dan zij betaalt en 10% ontvangt minstens twee keer zoveel dan zij betaalt. Dit is uiteraard gelijk aan de verliezen van de eerste 80%.

(bron: Margrit Kennedy en Helmut Creutz)

De begroting van de VS bedroeg in 2009 $3,5 biljoen. Er werd $414 miljard aan rente betaald (=12%).

(bron: Richard Heinberg)

Meer geld, hogere voetafdruk

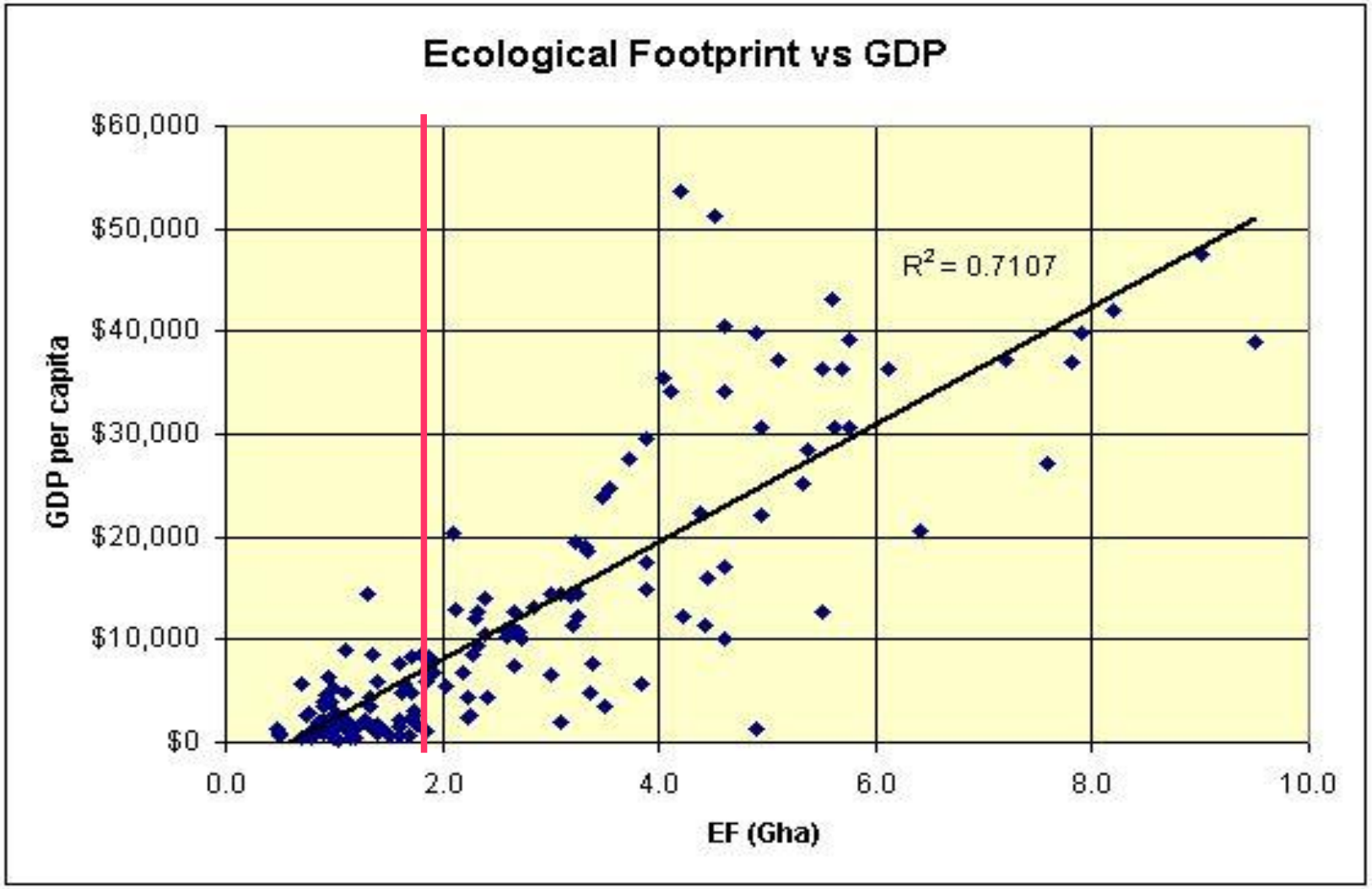

The Great Transition

Doel: Duurzame en Solidaire Economie

6 Basisprincipes:

- Objectieve schaarste (beperkte natuurlijke hulpbronnen)
- Mens- en natuurwaarden primair (niet financiële waarden)
- Principe van duurzaamheid (Sustainable Development)
- Principe van solidariteit (Ubuntu)
- Principe van “enough” (Fair Earth Share)
- Rijkdom ≠ materiële welvaart

1. Objectieve schaarste

Beperkte natuurlijke hulpbronnen.

Wij moeten ecologische grenzen accepteren.

Er moet een link zijn tussen ecologie en economie.

Aanpassen bestaande economische modellen of nieuwe ontwikkelen.

2. Mens- en natuurwaarden primair

Geld = middel

Geld ≠ doel

Voorbij BNP

Voorbij “making money is good”

Grote uitdaging!

3. Principe van duurzaamheid

"Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs."

Brundlandt (1987)

4. Principe van solidariteit

“One of the sayings in our country is Ubuntu - the essence of being human. Ubuntu speaks particularly about the fact that you can't exist as a human being in isolation. It speaks about our interconnectedness. You can't be human all by yourself, and when you have this quality - Ubuntu - you are known for your generosity. We think of ourselves far too frequently as just individuals, separated from one another, whereas you are connected and what you do affects the whole world. When you do well, it spreads out; it is for the whole of humanity.”

Desmond Tutu (1931)

5. Principe van “genoeg”

“A Fair Earth Share is the amount of land each person would get if all the ecologically productive land on Earth were divided evenly among the present world population.”

Aarde dividend

Maximum inkomen / maximum vermogen

6. Rijkdom ≠ materiële welvaart

Menselijke vooruitgang gaat door zonder economische groei.

Cultuur, sociale relaties, sport, educatie, etc.

Hoe te doen?

Beleid per consumptieklasse:

1) Tegen armoede strijdende klasse > Groei

2) Duurzame klasse > Stabiliseer

3) Overconsumerende klasse > Degrowth

4) Super overconsumerende klasse > Degrowth²

Wereldwijd wonen er ongeveer evenveel overconsumeerders

in ontwikkelde landen (912 miljoen) als in ontwikkelingslanden (816 miljoen).

(Bron: Sustainable Futures, Ulvila&Pasanen, 2009)

Strategie per klasse

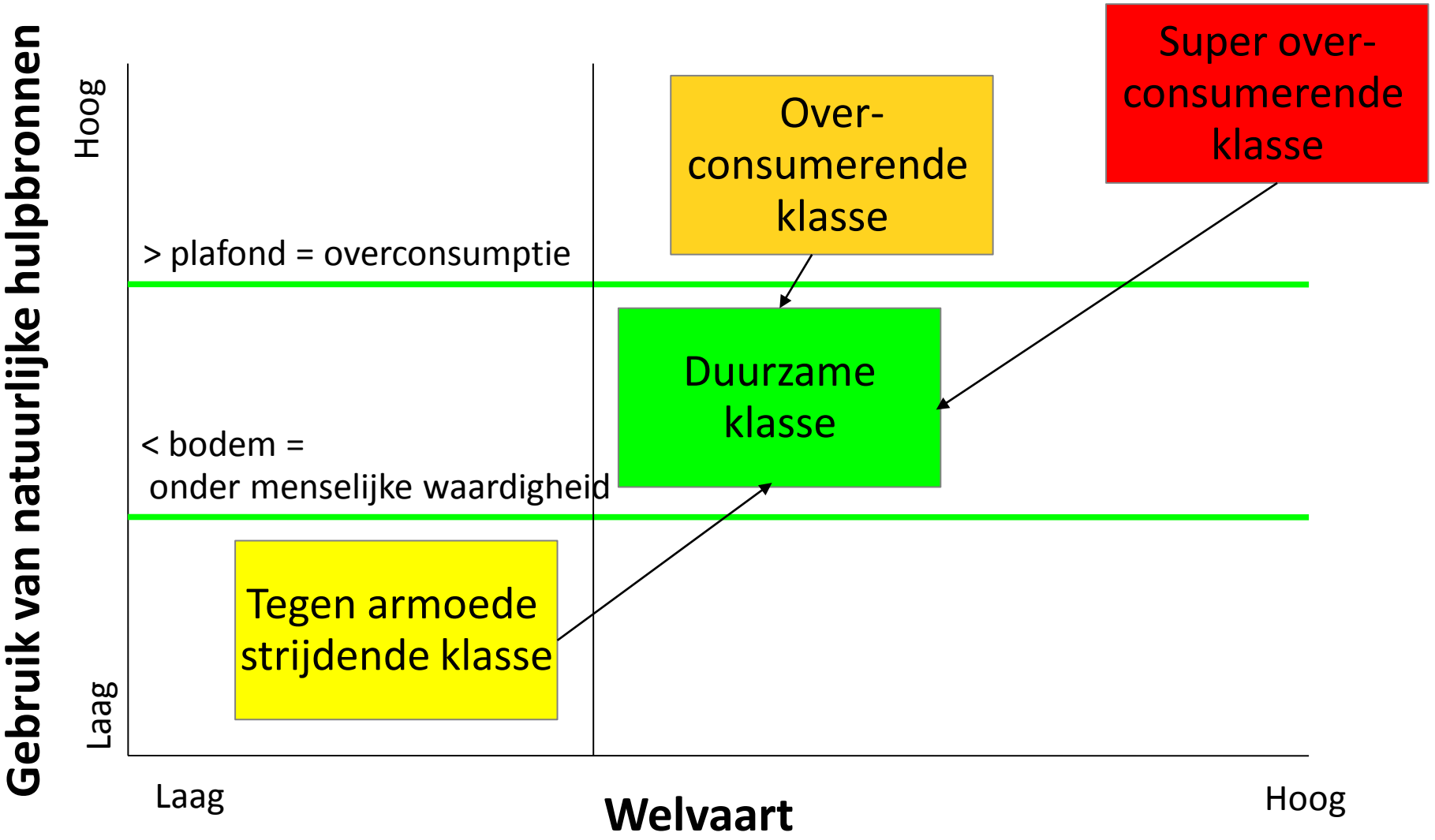

Wij weten wat ons te doen staat

“We are the ones we have been waiting for.”
Hopi Indians

Dank voor uw aandacht

Vragen?

Platform Duurzame en Solidaire Economie
www.platformdse.org
mvdlinden@platformdse.org